

**KESKKONNAMINISTER
MÄÄRUS**

Tallinn

..... 2019 nr

**Väetise kasutamise ja hoidmise nõuded
põhja- ja pinnavee kaitseks ning
põllumajandustootmisest pärineva saastatuse
vältimiseks ja piiramiseks**

Määrus kehtestatakse veeseaduse § 158 lõike 5, § 161 lõike 11 ja § 167 lõike 2 alusel.

§ 1. Määruse reguleerimisala

Määrusega reguleeritakse:

- 1) veekaitse nõudeid väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla hoidmise nõudeid, väetise ja silo vedamise ning ladustamise nõudeid;
- 2) haritava maa ühe hektari kohta aastas antavaid maksimaalseid lämmastikukoguseid põllumajanduskultuuride kaupa sõltuvalt kultuuri kasvuks vajalikust väetustarbest.

§ 2. Veekaitse nõuded tahke mineraalväetise hoiustamisel

(1) Tahke mineraalväetise hoidla väetisega kokkupuutuvad konstruktsioonid peavad olema lekkekindlad ning nende ehitamisel peab kasutama materjale, mis tagavad lekkekindluse hoidla kasutusaja vältel.

(2) Tahke mineraalväetise hoidla peab olema ehitatud nii, et väetis ei satuks sademete või tuule mõjul keskkonda.

(3) Tahke mineraalväetise hoidla valdaja peab kasutama tavalisi abinõusid kõrvaliste isikute ning loomade hoidlasse sattumise vältimiseks. Tavalisteks abinõudeks loetakse suletud ja lukustatud uksi ning hoidlahoone seisukorda, mis ei võimalda loomadel ja inimestel pääseda hoidlasse abivahendeid kasutamata.

(4) Väljaspool tahke mineraalväetise hoidlat tohib tahket mineraalväetist hoida väljaspool veekaitsevööndit niiskuskindlates kottides pakendatuna või puistena veekindlal alusel ja kaetuna mahus, mis ei ületa ühe vegetatsiooniperioodi kasutuskogust.

§ 3. Veekaitse nõuded vedela mineraalväetise hoiustamisel

(1) Lenduva vedela mineraalväetise hoidla peab olema õhukindlalt suletav ja valmistatud rõhku taluvast ning vedela mineraalväetise suhtes vastupidavast materjalist.

(2) Vedela mineraalväetise hoidla mahutid peavad olema ümbritsetud piirdega, mis mahuti lekke korral hoiab ära väljavoolava vedela mineraalväetise keskkonda valgumise.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud piirde rajamine pole võimalik, tuleb rajada reservmahuti, mis täitub isevoolu teel ja mille maht on võrdne suurima mahuti mahuga.

(4) Vedela mineraalväetise hoidla valdaja peab kasutama tavalisi abinõusid kõrvaliste isikute ning loomade hoidlasse sattumise vältimiseks. Tavalisteks abinõudeks loetakse suletud ja lukustatud uksi ning hoidlahoone seisukorda, mis ei võimalda loomadel ja inimestel pääseda hoidlasse abivahendeid kasutamata.

(5) Väljaspool vedelat mineraalväetise hoidlat tohib vedelat mineraalväetist hoida väljaspool veekaitsevööndit mahus, mis ei ületa ühe vegetatsiooniperioodi kasutuskogust.

§ 4. Sõnniku hoidmine põllul

(1) Sõnnikuaun peab paiknema tasasel maal, vähemalt 50 meetri kaugusel veekogust, kaevust ja karstilehtrist. Sõnnikuauna ei tohi rajada maaparandussüsteemi dreanažitoru kohale, kaitsmata põhjaveega, liigniiskele ega üleujutatavale alale.

(2) Sõnnikuauna ei tohi kahel teineteisele järgneval aastal paigutada samasse kohta.

(3) Kui sõnnikut säilitatakse aunas kauem kui kaks nädalat, tuleb ladustamiskoha pinnas enne ladustamist katta lekkekindla või vedelikke imava materjaliga, nagu vähemalt 20 cm paksune turba- või põhukiht. Nõue ei kehti sügavallapanusõnnikule.

(4) Kuni kaheksa kuud hoitav sõnnikuaun peab olema kaetud vettpidava materjaliga või vähemalt 20 cm paksuse turba-, põhu-, mulla-, saepuru- või puitlaastukihiga.

§ 5. Veekaitseõuded sõnniku- ja virtsahoidlatele

(1) Sõnnikuhoidla ja -rennid peavad olema ehitatud nii, et sademed ja pinna- ning põhjavesi ei valguks sõnnikuhoildlasse.

(2) Sõnnikuhoidla ja -rennid peavad olema lekkekindlad. Ehitamisel peab kasutama materjale, mis tagavad lekkekindluse hoidla kasutusaja vältel.

(3) Vedelsõnniku- ja virtsahoidla peab ammoniaagi lendumise vähendamiseks olema kaetud. Hoidla loetakse kaetuks kui hoidlat katab kõva, painduv või ujuv kate, sealhulgas loomulik koorik.

(4) Virts käesoleva määruse tähenduses on loomade vedelad väljaheited koos sõnnikust väljanõrgunud vedelikega.

(5) Sõnnikuhoidla valdaja peab võtma kasutusele abinõud tagamaks, et kõrvalised isikud või loomad ei pääseks hoidlasse.

(6) Loomapidamishoones tekkivat reovett võib juhtida vedelsõnniku- või virtsahoidlasse või käidelda seda muul seadusega ettenähtud viisil.

§ 6. Veekaitseõuded siloladustamiskohtadele

(1) Silohoidla peab olema ehitatud nii, et sademed ja pinna- ning põhjavesi ei valguks silohoidlasse.

- (2) Silohoidla siloga kokkupuutuvad konstruktsioonid peavad olema veekindlad.
- (3) Silo hoidmisel tekkinud jääkvedelik (edaspidi *silomahl*) tuleb suunata spetsiaalsesse hoidlasse, virtsahoidlasse või vedelsõnnikuhoidlasse.
- (4) Silo ladustamisel maa peale silopätsina tuleb alusmaterjalina kasutada veekindlat materjali ja silomahla sidumiseks tuleb lisada põhukihti paksuses, mis väldib silomahla keskkonda valgumise.
- (5) Kui silo ladustamine toimub käesoleva paragrahvi lõike 4 kohaselt, tuleb jälgida, et ladustamine toimub tasasel maal, vähemalt 50 meetri kaugusel veekogust, kaevust ja karstilehtrist. Maapealse silo ladustamise korral ei tohi silo ladustada maaparandussüsteemi dreanažitoru kohale, liigniiskele ega ülejutatavale alale.
- (6) Silo ladustamisel maa peale silopätsina ei tohi kahel teineteisele järgneval aastal silopätsi paigutada samasse kohta.
- (7) Silomahla hoidla peab mahutama vähemalt 10 liitrit silomahla 1 m³ silohoidla ruumala kohta.
- (8) Kui silomahla hoidla mahutavus on väiksem käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud, peab silomahla mahutavus olema tagatud virtsahoidla või vedelsõnnikuhoidla mahuga.
- (9) Silomahla hoidlat peab vastavalt vajadusele tühjendama, et oleks välistatud silomahla hoidla ületäitumine ning lekked hoidlast keskkonda.

§ 7. Rullisilo hoidmine põllul

- (1) Rullisilo põllul hoidmisel on keelatud silorullide virnastamine.
- (2) Rullisilo ladustamine veekaitsevööndis on keelatud.

§ 8. Mineraalväetise, sõnniku- ja silovedu

- (1) Mineraalväetise, sõnniku või silo veol peab vedaja vältima väetise või silo keskkonda sattumise.
- (2) Pakendamata mineraalväetise veol peab väetis olema kaitstud sademete ja tuule eest.

§ 9. Lämmastikku sisaldava väetise kasutamise nõuded

- (1) Lämmastikku sisaldava väetisega antava lämmastiku kogus ei tohi ületada kogust, mis on vajalik kasvatatava kultuuri planeeritava saagi saamiseks.
- (2) Lämmastikku sisaldava väetisega väetamise planeerimisel ja väetamisel tuleb arvestada:
- 1) kasvatatava kultuuri ning selle planeeritava saagi saamiseks vajaliku lämmastiku tarvet käesoleva määruse lisa 1 järgi;
 - 2) eelkultuuri mõju käesoleva määruse lisa 2 järgi;
 - 3) sõnniku järelmõju käesoleva määruse lisa 3 järgi.

(3) Talinisu toiduks kasvatamise korral võib kvaliteedinõuete tagamiseks anda täiendavalt taimedele omastatavat lämmastikku järgmiselt: planeeritud saakide 2–4 t/ha puhul kuni 10 kg/ha, 5–7 t/ha puhul kuni 15 kg/ha ja 8–10 t/ha puhul kuni 20 kg/ha.

(4) Eelkultuuri mõju arvestatakse järgneva kasvuaasta põhikultuuri lämmastikunormi planeerimisel.

(5) Eelkultuuri külvi ebaõnnestumise või taimiku hävimise korral võib eelkultuuri mõju arvestamata jätta või selle mõju arvestamist vähendada. Eelkultuuri mõju arvestamata jätmine või arvestamise vähendamine peab olema esitatud põlluraamatus.

(6) Mineraallämmastiku kogused, mis on suuremad kui 100 kg hektarile, tuleb anda jaotatult.

§ 10. Silomahla ja vadaku laotamine

(1) Silomahla ja vadaku käsitletakse käesolevas määruses veeseaduse § 157 lõike 1 tähenduses väetisena.

(2) Silomahla ja vadaku laotamisel tuleb need segada veega vahekorras 1 : 1.

(3) Veega segatud silomahla ja vadaku võib ühe hektari kohta laotada kuni 30 tonni aastas.

(4) Silomahla ja vadaku laotamisel tuleb arvestada silomahla ning vadaku toitainete sisaldust ning pidada vastavat arvestust väetamisplaanis ja põlluraamatus.

(5) Silomahla ja vadaku ei tohi laotada lumele ja külmunud, perioodiliselt üle ujutatud või veega küllastunud maale.

§ 12. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2019. aasta 1. oktoobril.

Keskkonnaministri määruse ... 2019. a määrus nr...
 „Väetise kasutamise ja hoidmise nõuded põhja- ja pinnavee
 kaitseks ning põllumajandustootmisest pärineva saastatuse
 vältimiseks ja piiramiseks“

Lisa 1

**Kasutada lubatud omastatava lämmastiku kogused haritava maa hektari kohta,
 arvestades kultuuri lämmastikutarvet ja planeeritavat saaki**

Põllumajanduskultuur	Planeeritav saak, t/ha	Lämmastikunorm, kg/ha
Suviteravili		
Suvinisu	2,0	60
	3,0	80
	4,0	105
	5,0	130
	6,0	155
	7,0	180
	8,0	210
Suvioder	2,0	50
	3,0	65
	4,0	85
	5,0	100
	6,0	120
	7,0	150
	8,0	180
Kaer	2,0	50
	3,0	65
	4,0	80
	5,0	100
	6,0	120
	7,0	145
	8,0	170
Taliteravili		
Talirukis	Sügisel	30
	2,0	55
	3,0	70
	4,0	85
	5,0	105
	6,0	115
	7,0	140
	8,0	165
	9,0	175
	10,0	190
Talimisu, talitritikale	Sügisel	30
	2,0	60
	3,0	80
	4,0	95
	5,0	115

	6,0	135
	7,0	160
	8,0	180
	9,0	200
	10,0	220
Talioder	Sügisel	30
	2,0	50
	3,0	60
	4,0	80
	5,0	100
	6,0	120
	7,0	145
	8,0	160
	9,0	180
	10,0	200
Õlikultuurid		
Suviraps	2,0	100
	3,0	130
	4,0	150
	5,0	170
Taliraps, -rüps	Sügisel	30
	2,0	100
	3,0	120
	4,0	140
	5,0	160
	6,0	180
Kartul		
Varajane		80
Keskvalmiv, hiline	30,0	100
	40,0	120
	50,0	140
	60,0	160
Söödajuurviljad		
Poolsuhkrupeet		110
Suhkrupeet		100
Muud kultuurid		
Hernes, uba		35
Segavili, segatis		30
Ida-kitsehernes		20
Mais	6,0 (kuivaines)	150
	8,0	200
	10,0	250
Kiulina		30
Õlilina		80
Heintaimed (kuivaines)		
Punane ristik	6,0	0
Lutsern	6,0	0
Kõrrelised heintaimed	6,0	200
Kõrrelisterohked rohumaad (liblikõielisi 25–50%)	6,0	60

Kõrrelisterohked rohumaad (liblikõielisi < 25%)	6,0	120
--	-----	-----

Keskkonnaministri määruse ... 2019. a määrus nr ...
 „Väetise kasutamise ja hoidmise nõuded põhja- ja pinnavee
 kaitseks ning põllumajandustootmisest pärineva saastatuse
 vältimiseks ja piiramiseks“

Lisa 2

Väetamise planeerimisel eelkultuuri mõju arvestamine

Lämmastikunorm		
	vähendada kg/ha	suurendada kg/ha
Eelkultuur		
liblikõieliste juured ja ädal	25	
liblikõieliste juured ja maapealse biomass, mulda viidav liblikõieline alates nuppumise faasist (esimesed õied lahti)	40	
külviaasta liblikõieline viiakse mulda enne taliviljakülvi	25	
liblikõieliste katteviljaga külv	20–30	
hernes, uba	10–15	
teravilja põhk põllule jäetud		20–30
teravili enne talivilja		sügisel taliteraviljale kuni 30, talirapsile kuni 40
Teised tegurid		
väetiste hajuskülv (ühekordne kasutamine külvi eel)		15–20

Keskkonnaministri määruse ... 2019. a määrus nr ...
„Väetise kasutamise ja hoidmise nõuded põhja- ja pinnavee
kaitseks ning põllumajandustootmisest pärineva saastatuse
vältimiseks ja piiramiseks“

Lisa 3

**Väetamise planeerimisel eelnevalt laotatud sõnniku koguste esimese järelmõjuaasta
arvestamine**

Sõnniku liik	Sõnnikuannus, t/ha	Lämmastikunormi vähendada kg/ha
Tahe		
	10	5
	20	10
	30	15
	40	20
Poolvedel, vedel		
	10	-
	20	5
	30	8
	40	10